

ILLFA 3

NOVEMBER 2018 / 2019

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE

arch. Katka Vošková

CENA PRE KATKU VOŠKOVÚ S KOLEKTÍVOM

Súťaž Slovenská kronika organizuje každé dva roky Národné osvetové centrum spolu so Slovenskou národnou knižnicou a Slovenským národným múzeom v Martine a so Združením miest a obcí Slovenska. Cieľom súťaže je uchovávanie kultúrno-spoločenského dedičstva tradičnou formou kroník a monografií miest a obcí, samosprávy, organizácií tretieho sektora a súkromných osôb. Tento rok posudzovala odborná porota v zložení Zuzana Kollárová, Stanislava Knapčoková, Hana Zelinová, Margita Bíziková, Katarína Nádaská a Radoslav Ragač 33 kroník a 59 monografií. Desiat kroník a štrnásť monografií si odnieslo ocenenie. Súčasťou bolo aj vzdelávacie podujatie určené pre kronikárov a tvorcov monografií.

Začiatkom novembra 2018 prišla radostná správa pre Fakultu architektúry STU z Martina. Kniha s názvom **Historické brány krupinských domov** kolektívu autorov pod vedením našej kolegyne arch. Kataríny Voškovéj, ktorú vydala Slovenská technická univerzita v Bratislave pre Fakultu architektúry v roku 2014, zvíťazila v desiatom ročníku súťaže Slovenská kronika 2018 v kategórii monografií o svetových či sakrálnych stavebných pamiatkach ľudovej architektúry a národných kultúrnych pamiatkach. Okrem hlavnej autorky a editorky na kolektívnom diele participovali nasledujúci autori: Ing. Marek Fraštia, doc. Magdaléna Kvasnicová, PhDr. Miroslav Lukáč a doc. Andrea Urlandová. Slávnostné vyhodnotenie súťaže Slovenská kronika 2018 sa uskutočnilo 19. októbra 2018 v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

— red. upr. podľa: <http://www.nocka.sk/slovenska-kronika-2018-pozna-vitazov/>
Foto 2,3 NOC Mgr. art. Jakub Janča —

zprava prof. Pavel Gregor, dekan, prodekanka doc. Danica Končeková a prodekan Mgr. art. Michal Brašňan

Vedenie FA STU

NA KÁVE S DEKANOM

V pondelok 19. novembra 2018 sa na Fakulte architektúry uskutočnila **Káva s dekanom** – neformálne stretnutie s dekanom prof. Pavlom Gregorom a členmi vedenia fakulty, prodekanou doc. Danicou Končekovou a prodekanmi – architektmi Jánom Legénym, Petrom Morgensteinom a dizajnérom Michalom Brašňanom. V uvoľnenejšej atmosfére, než je štandardom pri vyučovacom procese, „pri kávičke“ sa mohli študenti spýtať, poinformovať, predostrieť nejaké problémy alebo sa poštáfovať na niečo, čo sa im nepáči alebo čo podľa nich nefunguje dobre či vôbec. Síce miestnosť číslo 6 nepraskala vo švíkoch, predsa záujemcov bolo celkom dosť. Zazneli tu otázky k existencii bufetu, ktorý študentom chýba, študentov zaujímali možnosti práce v škole (či by mohli mať stále ateliéry na prácu) a to aj mimo výučby, ako aj otázky zmien vo forme výučby ateliérových prác. Formát Káva s dekanom je naplánovaný ako raz na každý semester. Aj keď zo súčasného vedenia vzišiel návrh, aby si študenti navrhli tútorov z vlastných radov, ktorí by boli sprostredkovateľmi ich problémov vedeniu pribežne, návrh sa zatiaľ nestrelal s odzvou.

— Text ID, foto MK —

prof. Pavel Gregor, dekan FA STU

SÚŤAŽ	Cena pre Katku Voškovú s kolektívom	2
FAKULTA	Na káve s dekanom	3
FAKULTA	FA Open '18	4–5
PREDNÁŠKA	Reflexie rakúskej architektúry na FA	6–7
VÝSTAVA	Vízia a realita v československej architektúre 1918–2018	8
PODUJATIE	Mazalán opäť intermedialne	9
SÚŤAŽ	NCD za komunikačný dizajn '18 na FA	10–11
SÚŤAŽ	Dve odmeny pre FA v Lackovej cene 2018	12–13
PREDNÁŠKA	Slavomíra Ferenčuhová na FA	14
FAKULTA	Prezentácia publikácie Znakovosť v architektúre	15
OZNAMY	Výber z novínok v knižnici FA STU	16

Mgr. art. Michal Brašňan, prodekan FA STU

arch. Peter Morgenstein a arch. Ján Legény, prodekan FA STU

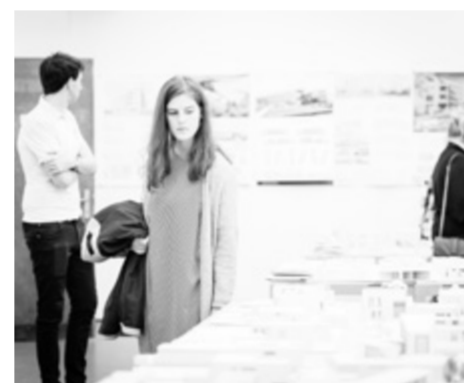

FA OPEN '18

doc. Danica Končková, prodekanka pre štúdium

Ako každý rok, blížia sa prijímacie skúšky pre záujemcov o štúdium architektúry a dizajnu. Vo svete sú rôzne školy tohto zamerania, niektoré dokonca študentov prijímajú bez výberu. Naša fakulta sa snaží vybrať študentov, čo majú pre štúdium najlepšie predpoklady, a preto robí aj talentové skúšky. Tie sa opierajú nielen o vedomostnú bázu, ale najmä o priestorové videnie, manuálne zručnosti ako kreslenie, modelovanie, predstavivosť. V utorok 19. novembra 2018 Fakulta architektúry STU otvorila svoje priestory pre potenciálnych záujemcov z radu stredoškôľakov, aby si lepšie ozrejmili, či by architektúru a dizajn chceli naozaj študovať a či by to eventuálne zvládli. Na úvod ich dekan a prodekanka pre vzdelávanie privítali a poinformovali o tom, čo ich počas dňa otvorených dverí čaká, získali základné informácie o prijímacích skúškach aj o samotnej Fakulte architektúry STU. Hneď prvé dve hodiny doobeda boli zamerané na navrhovanie. V respíriu u urbanistov sa odohrával workshop: **Navrhni si!**, kde študenti mali možnosť navrhnúť malý šperk ši skulptúru, inšpirované architektúrou. Potom nasledoval ďalší workshop pod názvom **Nakresli si!**, kde priamo v kresliarni na maliarskych kozách mali študenti možnosť nakresliť zátišie, podobné ako budú mať aj na talentových skúškach. Treba zmieniť, že tí, čo nešli na obed, mohli sa opýtať

starších kolegov s odznakmi FA open na čokoľvek, čo ich zaujíma a tiež preskúmať celú fakultu. Poobede bol v modelovni workshop 100 minút, kde si mali študenti predstaviť, že sú bezdomovci a ich zadaním bol návrh postele alebo prístrešku, ktorý mali zrealizovať aj predstaviť ostatným účastníkom. Pri aktivitách mali študenti prístup k frézam, gravírovačkám aj tlačiarni. FA open '18 sa diala pod gesciou prodekanke pre štúdium doc. Danice Končkovej a zúčastnilo sa ho okolo 220 študentov (hoci zaregistrovaných bolo len 196). Študenti pracovali v štyroch skupinách. Ku kvalite a zorganizovanému fungovaniu FA open prispeli veľkým dielom doktorandi na FA. Veríme, že to bude mať reálne pozitívnu odozvu nielen v počte uchádzačov o štúdium architektúry a dizajnu a nakoniec sa to odzrkadlí aj v počte úspešných absolventov.

-Irena Dorotjaková-
-Foto Matej Kováč-

REFLEXIE RAKÚSKEJ ARCHITEKTÚRY 2018 NA FA

Prednáškový cyklus k súčasným architektonickým trendom a projekt **Reflexie súčasnej architektúry** sa prehupol do poslednej časti, už teraz sa dá povedať, že bol úspešný a priniesol množstvo inšpiratívnych myšlienok, názorov a príkladov. Po slovenských a českých architektov v predchádzajúcich dvoch rokoch prišli tento rok na rad rakúske ateliéry, architektky a architekti. Projekt sa cez vybraných predstaviteľov zameriaval na mapu súčasnej rakúskej architektonickej scény, na odkrytie javov a procesov, ktoré stoja v pozadí vzniku súčasnej architektúry v Rakúsku, či ju priamo ovplyvňujú. Súčasná architektúra Rakúska sa pred poslucháčmi predostrela prostredníctvom jej predstaviteľov s dôrazom na aktuálne trendy, významné osobnosti, školy, či zoskupenia. Rakúska architektonická scéna za posledných desiatky rokov predstavuje sériu pre Slovensko mimoriadne inšpiratívnych diel. V rámci projektu vystúpili architektky a architekti, ktorí reprezentujú prakticky všetky generácie aktívne tvoriace v Rakúsku a predstavujú vyvážené zastúpenie najzaujímavejších tendencií, ktoré súčasnú rakúsku architektúru charakterizujú. Úvodná prednáška Henriety Moravčíkovej predstavila rakúsku scénu, zmenila vplyvy, aj kontexty a v krátkosti špecifiká vybraných osobností a jednotlivých prednášajúcich. Potom prednášali Andreás Pálffy z ateliéru Jabornegg-Pálffy Architekten, Dietmar Eberle z Baumschlager-Eberle Architekten, Sven Matt z Innauern Matt Architekten, Marie-Therese Harnacourt-Fuchs z The Next Enterprise Architects, Juri Troy z Juri Troy Architects, Michael Obrist z Feld 72, 10. decembra bude ešte prednášať Roland Gruber z Nonconform a cyklus sa uzatvorí diskusiou.

Dietmar Eberle z ateliéru Baumschlager-Eberle Architekten mal 9. októbra 2018 extrémne vynikajúcu prednášku s názvom *Cheep simplicity*. Autor hovoril o tom ako sa dostal k architektúre, že sa narodil v dedinke s 300 obyvateľmi a rozmyšľal ako by mohol zlepšiť život v rodnej dedine. A najprv bol deprimovaný, že nevie nájsť odpoveď. Študoval vo Viedni a nakoniec bol fascinovaný procesom ako sa myšlienka môže stať realitou. Na začiatku kariéry bol remeselníkom, architekt žartovne spomínal, že mu jeho klienti platili za remeselnú prácu, nie za architektúru, zákazku urobil aj fyzicky ako tesár. Veď obyčajne chceme dom za polovicu cenu normálnej ceny. Na otázku podľa čoho si vyberá prácu povedal, že podmienkou jeho rozhodnutia nie je dostatok peňazí klienta, ale ovplyvňuje ho či majú s klientom podobnú hierarchiu hodnôt, či môžu byť obmedzenia prínosom, ak musí v zadaní vyriešiť nejaký

- problém a či má priestor na experiment. Architekt vyslovil množstvo podnetných myšlienok:
- Vygenerovať identitu – to je jedna z najdôležitejších vecí, čo architekt môže urobiť;
  - Hovoríť o kvalite – naše vedomosti o kvalite sú veľmi malé, všetko sa točí okolo kvantity. A pritom zlá budova je oveľa horšia ako kúpiť si diesel;
  - Ako sa dá zariadiť, aby budova prežila dlhý čas. Len budovy, ktoré sú oceňované a obdivované môžu ten dlhý čas prežiť.
  - Tajomstvo „veľkej“ architektúry je v tom, že treba urobiť budovu, ktorú ľudia milujú; Ľudia majú jednoduchú mentalitu. Chcuť mať len to, čo sa im páči.
  - Najjednoduchšie je, ak si použijeme materiály, ktoré máme k dispozícii; Treba využiť lokálne stavebné firmy;
  - Musíte hovoriť, aký je váš príspevok pre verejnosť, argumentovať čo je benefitom;
  - Ak ste čítali Adolfa Loosa, ako architekt čokoľvek urobíte nikdy to nie je súkromné, vždy je to verejné po celý čas;
  - Nehovorte zbytočne o veciach, robte ich; Stavebná doba je šesť mesiacov, postavte to za šesť;
  - Rozmanitosť je reálne najväčšia hodnota Európy;

Najdôležitejšia vec je v ľudskej mysli a v srdciach iných ľudí. Architektúra, podľa Dietmara Eberleho, nie je o invencii, ale o hľadaní. Architekt a profesor Dietmar Eberle (*1952, Hittisau) spoločne s Carlom Baumschlagerom založil v roku 1985 vo Vorarlbergu architektonickú kanceláriu Baumschlager Eberle Architekten, ktorá má momentálne 11 kancelárií nielen v Európe, ale aj v Ázii. Sám spomínal, že je slávny v Číne a robí tam obytné budovy. Prof. Eberle o pôsobí d rku 1999 na ETH Zürich, v rokoch 2003–2005 zastával funkciu dekana Školy architektúry a bol tiež vedúcim Centra obytného a udržateľného mestského rozvoja tejto univerzity. Architekt zvíťazil vo výške sto päťdesiatich rakúskych a medzinárodných architektonických súťažiach, nedalo sa hovoriť o všetkých jeho prácach, hoci Eberle predstavil dosť veľa, napríklad:

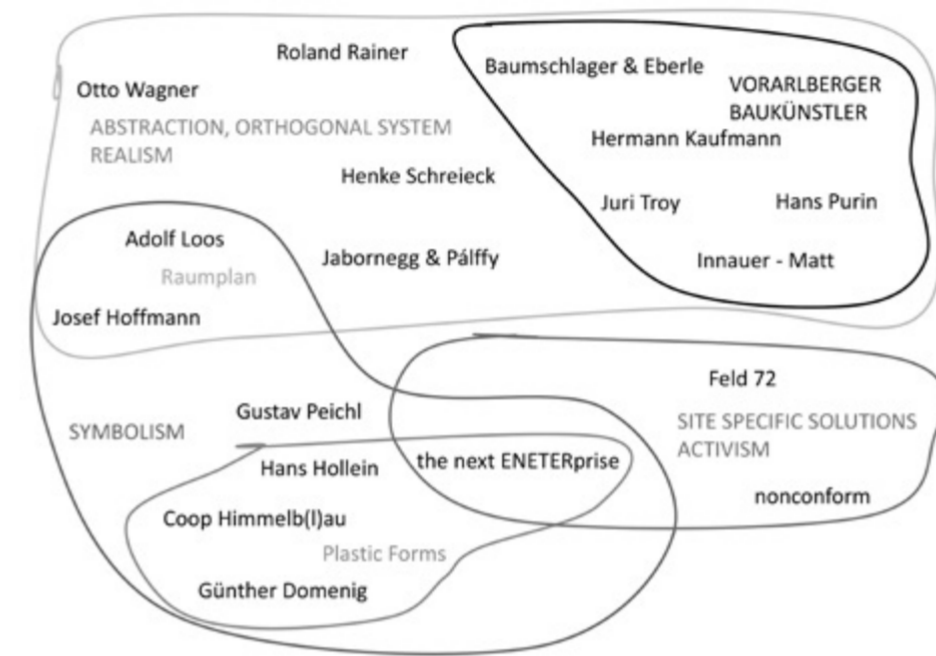
Bernhard Burger haus na parcele s prudkým klesaním na pôdoryse 6x9 s žltou stenou, šindlovým obkladom, netradičnou dispozíciou a výhľadom na Bodamské jazero (1994);
Šesť bytových domov Neue Seeschanze s 95 bytmi od malých dvojizbových až po päťizbové strešné ložty na území bývalého areálu firmy Dornier v Lochau (2012).

Náročný administratívny blok v Solids Ijburg v Amsterdame, ktorý vychádza z klasických fasád mestských obchodných domov a vnútri si najomníci majú možnosť prispôsobiť priestor úplne ľubovoľne podľa svojich potrieb. Veľkopriestorové kancelárie môžu byť aj hotelom, ordináciami, kaviarňami alebo bytmi. Zvolený názov Solids je v zmysle neobmedzeného výberu funkčného využitia. (2009–11). **Laboratórna budova e-Science Lab v Zürichu** (2005) vzišla ako víťaz zo súťaže ako súčasť rozsiahleho projektu Science City. Výuková a výskumná budova predstavuje otvorenú základňu pre počítačových odborníkov, fyzikov, chemikov, ... architektov. Sedempodlažný kváder okolo centrálneho átria s hlavným audítórium ponúka približne 500 pracovných miest. Jednotný raster 1,2 m umožňuje flexibilné členenie dispozície, prepisuje sa do fasády z vertikálnych slnečných lamiel z travertínových dosiek. **Hilti centrum v Lichtenštajnsku** (2003–2005), **Listenu administratíva** (2005–12), **Nemocnica Koortrijk v Belgicku**, **WHO/UNAIDS v Ženeve**, **sociálne bývanie v Rohrbachu** a i.

Architektúra Dietmara Eberleho a jeho tímu je známa prístupom cez hodnoty autenticity, metodológie a poézie, ich budovy sú citlivé k miestnemu prostrediu a ich trvalému významu, sú tiež udržateľné v najširšom slova zmysle. Pojem udržateľnosti v ich interpretácii zahŕňa kultúrne, spoločenské a estetické hodnoty a to nielen počas desaťročí, ale storočí... Destilujú myšlienky pri hľadaní jednoduchosti a nadčasovosti, ale ešte viac sa snažia dostať pod povrch a nájsť v architektúre poéziu.

Architekt **Juri Troy** (*1972) sa pôvodne vyučil za kamenára a následne študoval architektúru na TU v Innsbrucku a na Akadémii výtvarných umení vo Viedni. Od roku 2011 vedie vlastnú kanceláriu Juri Troy Architects vo Viedni a zároveň vyučuje na TU odbor priestorového a trvale udržateľného

Hidehout H2, Rekowinkel, autor Juri Troy, 2017

Mapa rakúskej architektúry, zdroj HM

navrhovania. Jeho ateliér sa zaoberá projektmi rôznej miery a programovej náplne, dôraz kladie hlavne na použitie obnoviteľných materiálov, ideálne miestneho dreva. Juri Troy prednášal 26. novembra 2018 s mottom *Back to the future to a new holistic architecture*. Architektúra je myšlienkou celej spoločnosti a hlavnou ideou stavania v spoločnosti je podľa Troya to, či sme schopní rozvinúť stavebnú kultúru. Dnes môžeme vytvoriť domy, ktoré vyrobia viac energie, než sú schopné minúť/ spotrebovať. Vo svojej prednáške predostrel ako rozmyšľajú v jeho kancelárii o architektúre na štyroch príkladoch. **Dom vo Weingrabene** (leto 2018), existujúci dvor rodiny Streckhof s pálenicou mal byť aj na bývanie. Budova dnes zapadá citlivo do štruktúry susedných stôdôľ, používa rovnaké prírodné materiály a materiály vyrobené z obnoviteľných surovín. Druhý **Dom 3B v Bottenwil (CH)** (2017) na strmom svahu využíva krásny výhľad do malého údolia kantónu Aargau má prístup z garáže na úrovni ulice a podzemné schodisko spájajúce vchod a rezidenciu. Drevená konštrukcia je pokrytá vonkajšími cédrovými šindľami a vnútori sú biele drevené dosky. Ide o pasívny dom. Tretí bol príklad dočasnej zmeny interiéru kostola na koncerty, ktorý zmontovali priamo členovia ateliéru tak, že využili ťažké drevené lavice, ktoré postavili ako stĺpy aj na umiestnenie osvetlenia a doplnili novým mobilným mobilárom. Koncept bol rozobratý za päť hodín. A posledným príkladom bola súťaž na **Nové múzeum vo Viedni na okraji Karlsplatz** z roku 2015, ktoré by sa ako solitér stalo katalyzátorom celého priestoru, jeho koncept išiel nad rámec moderného výstavného domu.

Projekt **Reflexie súčasnej architektúry** vznikol na jar v roku 2016 na pôde Fakulty architektúry STU v rámci predmetu *Súčasný trendy v architektúre* pre poslucháčov posledného ročníka

Pop MOMA, Peking, autor Dietmar Eberle, 2007

2226, Lustenau, autor Dietmar Eberle, 2013

prof. Dietmar Eberle

–Irena Dorotjaková, s použ. mat. z prednášky HM foto z prednášok Juriho Troya a Dietmara Eberleho: Nina Bartošová –

štúdia. Kládol si za cieľ rozšíriť sylaby predmetu a vytvoríť otvorenú komunikačnú platformu medzi akademickým prostredím, protagonistami súčasnej architektúry a verejnosťou, a tým plánoval zvýšiť povedomie o architektúre aj v radoch širšej verejnosti. Autorkou koncepcie je prof. Henrieta Moravčíková, zabezpečenie realizácie má spolu s ňou na starosti arch. Nina Bartošová a tento rok v spolupracujú s Michalom Janákom a Monikou Bočkovou. Protagonisti vychádzali z predpokladu, že väčšina účastníkov sa orientuje v aktuálnych prejavoch architektúry, registruje ich formálne znaky aj hlavných predstaviteľov, nepozná však genézu týchto prejavov, súvislosti a dôvody ich vzniku. Ambíciou projektu je preto zasadiť aktuálnu architektonickú diskusiu do širšieho kultúrneho, ekonomického, historického a geografického kontextu a pritom upozorniť na vnútorné architektonické súvislosti ako aj na bezprostredné prepojenie architektúry a spoločnosti. Realizáciu 3. ročníka projektu finančne podporil Bratislavský samosprávny kraj a Rakúske kultúrne fórum. A ostáva sa len tešiť, že sa nám o pár mesiacov dostane do rúk tretia šarmantná knižička *Reflexie súčasnej architektúry* s grafickým dizajnom Ľubice Segečovej, tento raz pojednávajúca o rakúskom architektonickom teritóriu.

Osobnosti a školy rakúskej architektúry, zdroj HM

Obytný komplex Eulentobel, Wolfurt, autor Dietmar Eberle, 1995

ETH Science Lab, Zürich, autor Dietmar Eberle, 2008

Usadlos s pálenicou, Weingraben, autor Juri Troy, 2018

Základná škola M. Grzimeka, Frankfurt nad Mohanom, autor Juri Troy, 2009

VÍZIA A REALITA V ČESKOSLOVENSKEJ ARCHITEKTÚRE 1918–2018

V bratislavskej galérii Design Factory sa 25. septembra 2018 otvorila zaujímavá výstava česko-slovenskej architektúry v kontexte radikálnych tendencií a jej historického vývoja od vzniku Československa po súčasnosť. Organizátorom boli Fragnerova galéria v Prahe, spoluorganizátorom Design Factory v spolupráci s FA ČVUT Praha, FA STU Bratislava, ÚDU AV ČR. Kurátormi boli Matúš Dulla, Klára Pučerová a Dan Merta. Medzinárodná putovná výstava, ktorá bola reінštalovaná z Fragnerovej galérie v Prahe (29. 6. – 2. 9. 2018), bilancovala rozpätie medzi odvážnymi architektonickými víziami a realizovanými stavbami, v ktorých sa tieto vízie reálne premietli. Základnými artefaktmi výstavy boli zaujímavé modely významných českých a slovenských architektonických diel, ktoré vypracovali študenti ma študentky architektonických fakúlt pražskej a bratislavskej techniky, ktoré boli pomocou multiprojekcie konfrontované s architektonickými víziami a nerealizovanými projektmi. Prezentovali sa medzi nimi vizionárske zábery a projekty, ktoré nedostali príležitosť na realizáciu po boku významných diel, ktoré sa zrealizovať podarilo. Pozoruhodné realizované diela boli na výstave prezentované pohľadom mladej generácie – na modeloch študentov architektúry. Vyskytli sa tu modely, ktoré sa usilujú verne napodobniť výraznú podobu skutočnej stavby (ako napr. skulptúrny pamätník SNP v Banskej Bystrici) alebo také, čo odkrývajú špecifický moment diela (dve verzie jednej vily v Liptovskom Mikuláši od dvoch skvelých architektov) alebo s vtipným nadhľadom glosujú významný objekt. Zámerom výstavy bolo sledovať vývoj po roku 1918 s nástupom demokratického štátu Čechov a Slovákov, neskôr produkciu v období socialistickeho experimentu, ako aj tú po návrate demokratického systému až po súčasnosť, ktorá je značne ovplyvnená globálnou ekonomikou, no aj nastoliť otázky: Ako vnímať historický progres a tradičný konzervativizmus? Koľko výnimočných projektov bolo za 100 rokov realizovaných a koľko ich zostalo iba v archívoch? Prečo malo Česko tak málo vizionárov ako bol napríklad Josef Gočár, architekti SIALu, či Jan Kaplický, na rozdiel od Rakúska? Ako ovplyvňovala politická situácia realizácie radikálnych projektov v Čechách a na Slovensku v rôznych periódach spoločného štátu a do akej miery boli realizácie ovplyvnené politickou objednávkou? Výstavu sprevádzalo medzinárodné kolokvium, cyklus prednášok a vydanie publikácie, trvala do 24. októbra 2018.

–upr. podľa osb, <https://lnk.sk/tvwD>–

Jana Olhová a Xénia Jarová

Peter Mazalán a Xénia Jarová

Peter Mazalán, Xénia Jarová a Jana Olhová

Zľava doc. Gabriela Gáspárová-Illéšová a prof. Henrieta Moravčíková

Architekt, operný spevák a náš kolega Peter Mazalán si našiel priestor pre vlastné vyjadrenie aj v projektoch, kde spolupôsobia viaceré umelecké žánre. Zasadzuje hudobné divadelné predstavenia do existujúcich priestorov, ktoré vyhovujú myšlienke hudobného diela a zároveň tvoria scénu. Architektúra, resp. interiér tak vytvára scénu aj atmosféru k hudobnému dielu. Autor sa rád pohybuje vo viacerých rovinách a má za sebou niekoľko projektov, na Fakulte architektúry spomeňme napríklad *Omyl* (2016), kde 25 študentov architektúry performovalo myšlienky z novely Šándora Mária v Starej kotolni na FA STU, sprevádzané barytónom Petra Mazalána alebo *Fragment*, založený na textoch krátkych Kafkových noviel v aule Emila Belluša, kde divadlo hralo 12 študentov a spievali Peter Mazalán, Eva Šušková a Aleš Janiga. Mazalána zaujíma téma scény mimo priestoru divadla dlhodobo, zaujíma ho prepájanie hudby a architektúry v existujúcich priestoroch, zaujíma ho spojenie viacerých médií, mnohovrstvnatosť vnemov.

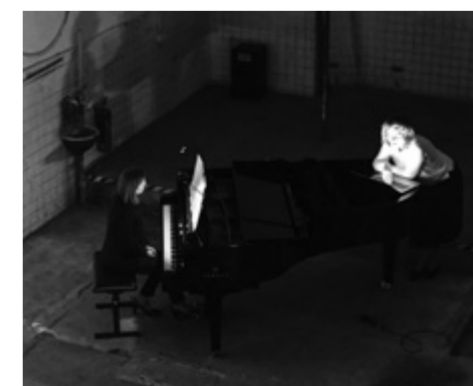
MAZALÁN OPĚT INTERMEDIÁLNE

Koncept Petra Mazalána a spolupráca s ďalšími umelcami stvárnili intermediálny projekt *Ten, čo prežil*, kde sa prepojili klasická hudba, performance textu a zvukovej inštalácie v objekte, či skôr v architektúre sprítomnenej pamäte. Umenie má potenciál poukazovať na dôležitosť otvoreného diskurzu o ťažkých témach a varovať pred ich reprízami. Schoenbergova kantáta *Ten čo prežil* Varšavu je hudobným a literárnym momentom krutého príbehu vyhladzovania jedného etnika. Jej voľný preklad je názvom celého projektu. K Schoenbergovmu hudobnému opusu sa pridávajú prezentované repliky zachovanej korešpondencie obetí holokaustu, spracované v dramatickom texte Geoga Taboriho: *Matkina guráž*, interpretovaných herečkou Janou Olhovou. Metaforou k strate ľudskosti a života sa v diele stáva výber zo Schubertovho, Bergovho a Schumannovho piesňového diela. Schoenbergova kompozícia cez vybrané sugestívne piesňové monológy dostáva ešte mohutnejšiu významovú aktuálnosť v dorozprávani. Podujatie pracuje s významnými dielami vrcholných predstaviteľov odlišných hudobných období, estetik a smerovaní spolu s autentickými životnými príbehmi. Ich prepojením vzniká homogénny a predovšetkým nadčasový a varovný celok. Akustické vstupy klasickej hudby v kombinácii s textami sú kontempláciou, modlitbou, úvahou, krikom aj pokornou prosbou. Dostávajú sa miestami do vzájomných nových vizuálno-priestorových vzťahov v kombinácii so zvukovými inštaláciami

reagujúcimi na vlastnosti miesta, jeho priestorovú a materiálovú podstatu. Dielo uvedené v mieste pamäti multimediálnemu konceptu pridáva na pravdivosti, skutočnosti a poukazuje na neustálu prítomnosť svojho odkazu. Dielo malo premiéru 9. októbra 2018 v divadelnom priestore S2 na Stanici Žilina Záriečie, veď aj táto stanica bola v minulosti miestom deportácií. Na Fakulte architektúry v Bratislave bolo odreprízované predstavenie 11. 10. 2018. Akustické vstupy klasickej hudby v kombinácii s textami sú kontempláciou, modlitbou, úvahou, krikom aj pokornou prosbou. Dielo reflektuje celospoločenský problém – dejinné inverzie historického extrémizmu a ich prítomnosť či neprítomnosť v kolektívnej pamäti ľudstva. V intermediálnom projekte účinkovali Jana Olhová (performancia), Peter Mazalán (performancia, spev), Xénia Jarová (klavír) a Jakub Pišek (soundart). Projekt vznikol v spolupráci s OZ Archimera. Z verejných zdrojov ho podporil Fond na podporu umenia.

–red. upr. podľa <http://ix.sk/Y394V>.
Foto z predstavenia Matej Kováč

v strede doc. Ľubica Vitková

prof. Pavel Gregor, dekan FA STU, Mária Rišková, riaditeľka SCD, Eva Košáková, kurátorka výstavy NCD 2018 za komunikačný dizajn

prof. Pavel Gregor, dekan FA STU

Mária Rišková, riaditeľka SCD

Mgr. art. Michal Brašeň, prodekan FA STU, prof. Bohuš Kováč a prof. Štefan Schneider

NCD ZA KOMUNIKAČNÝ DIZAJN '18 NA FA

Slovenské centrum dizajnu a Ministerstvo kultúry SR predstavilo od 8. októbra do 29. novembra výsledky **Národnej ceny za dizajn 2018 – Komunikačný dizajn** u nás, na Fakulte architektúry STU v Bratislave.

Výstava finalistov súťaže predstavila verejnosti detaily tvorby grafických dizajnérov ako layout, lacetka, čo to znamená vybrať papier a ako môže písmo ovplyvniť celý projekt. Návštevníkom taktó v skratke a prostredníctvom vybraných pojmov z praxe predviedla množstvo rozhodnutí, ktoré dizajnér musí nevyhnutne urobiť pri svojej každodennej práci. Výstava prebiehala v priestoroch Fakulty architektúry vo foyeri budovy, kde bola uvítacia časť a v priestoroch bývalej kotolne, kde bola klasická prehliadka prác finalistov.

Výstava predstavila 87 prác finalistov, ako aj víťazné práce, ktoré uspeli v kategóriách Profesionálny dizajn, Študentský dizajn, Dizajn s pridanou hodnotou a špeciálnou cenou poroty. Počas jej trvania sa konali komentované prehliadky výstavy, programy pre rodiny s deťmi aj rôzne odborné podujatia ako aj finisáž.

Kurátorkou výstavy bola Eva Košáková, architektonický návrh a realizáciu výstavy vytvorili Peter Liška a Matúš Lelovský.

— red. upr. podľa www.scd.sk/ncd
Foto Matej Kováč—

Eva Košáková, kurátorka výstavy

zľava Mgr. art. Juraj Blaško a v strede doc. Pavol Choma

DVE ODMENY PRE FA V LACKOVEJ CENE 2018

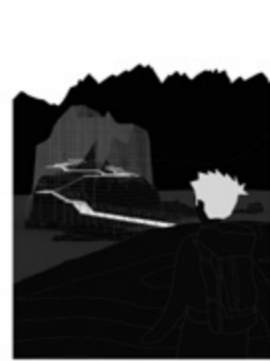
Najvýznamnejšie ocenenie pre študentov architektonických škôl zavrášilo v tomto roku už svoj dvadsiaty ôsmy ročník. Cena prof. Jozefa Lacka je nielen významným ocenením pre študentov, ohodnocuje kvalitu absolventov architektúry, ale je akousi porovnávacou platformou medzi jednotlivými školami architektúry na Slovensku. Niet pochýb, že zároveň môže oceneného a odmenených katapultovať do praxe a vôd modernej architektúry. Spolok architektov Slovenska v spolupráci s Fondom výtvarných umení už od roku 1990 každoročne udeľuje toto prestížne ocenenie autorovi najlepšej záverečnej diplomovej práce za uplynulý akademický rok. Hlavná cena ako aj udelené odmeny sú najvyšším ocenením pre absolventa ktorejkoľvek z architektonických škôl na Slovensku.

Cena je poutou profesorovi Lackovi, ktorý bol významný predstaviteľom modernej slovenskej architektúry a pedagógom pôsobiacim na bratislavskej SVŠT (dnes STU) v rokoch 1941–1970 a od roku 1957 ako vedúci Katedry architektonickej tvorby. Profesor Lacko bol nielen tvorivým architektom a neúnavným pedagógom, ale aj jedinečnou osobnosťou a nezabudnuteľným človekom, ktorý vychoval množstvo skvelých architektov. Významnou mierou sa zaslúžil o odbornú profiláciu školy, ako aj profilu absolventa architektúry. Ako mladý absolvent nemal Lacko veľké možnosti dostať sa k tvorbe architektúry, a tak sa zúčastňoval mnohých architektonických súťaží, ktoré mu poskytli priestor na to, aby presvedčil o svojom talente. Architektonické dielo Jozefa Lacka je rozsiahle a nepochybne predstavuje markantný príspevok k architektonickej a stavebnej produkcii povojnového obdobia na Slovensku. V roku 1960 sa mu dostalo uznania v podobe Ceny mesta Bratislava. O Lackovi povedal doc. Branislav Somora: „Preferoval citlivosť a vnímavosť pri výbere a spôsobe osadzovania architektonického novotvaru do existujúceho prostredia. Rovnakú empatiu a vnímavosť mal k tvorbe svojich žiakov a spoluautorov, rozvíjal ich talent a neuplatňoval autoritatívne iba svoje názory. Snažil sa vždy nájsť optimálne, harmonizujúce, symbolické a bezkonfliktné riešenie...“ a prof. Štefan Šlachta: „...mal radosť zo spoločnej práce, bol rád obklopený ľuďmi, rád komunikoval. Patrilo to k jeho naturele... Patrilo k nesmierne pracovitým ľuďom. Architektúre venoval naozaj každú voľnú chvíľu, pretože ju miloval.“

V septembri 2018 sa úspešne uzavrel posledný ročník tejto študentskej súťaže. Porota posledného ročníka pracovala v zložení: Ing. arch. Miloš Pivko, predseda poroty, Ing. arch. Ján Kukuľa

Odmena PRO FILOZOFIA, Mrak, autor Maroš Greš

a Ing. arch. Patrícia Kvasnicová. Jednotlivé školy architektúry, či Katedry architektúry nominovali do súťaže spolu 17 absolventských projektov. Fakulta architektúry STU Bratislava – 7, Katedra architektúry SvF STU Bratislava – 2, Katedra architektúry VŠVU Bratislava – 1, Fakulta umení TU Košice – 3, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva v Nitre – 4 diplomové práce. Pred porotou bolo prezentovaných autorami 13 prác. Štyria z nominovaných absolventov sa z rôznych dôvodov nezúčastnili. Po verejnej prezentácii porota zasadala, spravila si užší výber prác na základe nasledovných kritérií:

- úroveň konceptu, prínosu, filozofie a „espritu“ návrhu,
- úroveň kvality a znalosť architektonických a technických princípov,
- úroveň kvality prezentácie návrhu, grafického a výtvarného spracovania

a v závere zasadnutia v zmysle Štatútu Ceny prof. J. Lacka jednoducho vybrala prácu, ktorej udelila hlavnú cenu – Cenu prof. Jozefa Lacka za akademický rok 2017/2018 a aj ďalších päť prác, ktorým za ich špecifický prínos v niektorej oblasti udelila Odmeny. Tento rok sa študentom Fakulty architektúry ušli dve odmeny Pro Spiritu a Pro Design.

CENU PROF. JOZEFA LACKA 2017/2018 za najkvalitnejšie komplexné naplnenie požadovaných kritérií súťaže získala práca **Ing. arch. Mareka Cehulu** z Fakulty umení TU v Košiciach za **Reštart Lubických Kúpeľov**. Vedúcim diplomovej práce bol doc. Ing. arch. Juraj Koban, PhD.

Z hodnotenia poroty: „Autor diplomovej práce nás zaujal už pri prvých slovách svojej presvedčivej prezentácie. Kultivovanou grafickou časťou vhodne doplnil rozsiahly záber a hlboký ponor do problematiky obnovy zničenej dediny. Čítanie textovej analýzy vyhodnotila porota ako veľmi inšpiratívne a zapojením progresívnych myšlienok aktivizmu získala jeho práca nový rozmer. Projekt s výrazným vizionárskym poslaním je prepracovaný vo všetkých aspektoch. Teoretická a ideová príprava vyvrcholila v netradičných formách navrhnutých architektonických objektov, s výrazným dôrazom na udržateľný rozvoj, ekologický a ekonomický prínos. Aj keď myšlienky autora sa môžu v dnešnej dobe zdať utopistické, futuristicky naznačujú smer, ktorým by sa mala uberať tvorba architekta a jeho pôsobenie v komunite ľudí a v konkrétnom prostredí.“

Odmenu **PRO URBIS** za riešenie, ktoré je príspevkom pre skvalitnenie mestského prostredia a environmentálny prístup k riešeniu problematiky získala práca **Ing. Lukáša Koptara** a **Ing. Lubomíra Štulrajtera** z Katedry architektúry Stavebnej fakulty STU v Bratislave za **MultiComfort House v Dubaji**. Vedúcim diplomovej práce bol Ing. arch. Pavol Paňák, hosťujúci profesor.

Odmenu **PRO SPIRITU** za najlepšie spracovanie filozoficko-ideových východísk návrhu a vysokú (až) spirituálnu úroveň architektonického riešenia návrhu získal **Ing. arch. Maroš Kostelanský** z Fakulty architektúry STU v Bratislave, za **Farský kostol s pastoračným centrom v Považskej Bystrici**. Vedúcim diplomovej práce bol doc. Ing. arch. Mária Žitňanský, PhD.

Odmenu **PRO NATURA** za citlivú intervenciu prispievajúcu k ochrane krajinného rázu a prírodného prostredia získala **Ing. Lucia Mušková** z Katedry architektúry Stavebnej fakulty STU v Bratislave za **Návštevnícke centrum a archeoskanzen Havránok**. Vedúcimi diplomovej práce boli doc. Ing. arch. Jarmila Hüsenicová, PhD. a Ing. arch. Petra Struhařová.

Odmenu **PRO DESIGN** za najlepšiu úroveň výrazových hodnôt architektonického návrhu získala **Ing. arch. Katarína Siváková** z Fakulty architektúry STU v Bratislave za **Viacúčelovú športovú halu**. Vedúcim diplomovej práce bol Ing. arch. Tibor Varga, PhD.

Odmenu **PRO FILOZOFIA** za najlepší filozoficko-ideový princíp prístupu k hľadaniu spracovania architektonického návrhu získal **Mgr. Art. Maroš Greš** z Katedry architektúry VŠVU Bratislava za **Mrak**. Vedúcimi diplomovej práce boli Mgr. art. Vít Halada, ArtD. a Ing. arch. Benjamin Bráďňanský.

Hlavná cena a odmeny boli slávnostne udelené 18. októbra 2018 na Spolku architektov Slovenska.

–Ing. arch. Eva Oravcová, tajomníčka poroty národného kola súťaže O cenu profesora Jozefa Lacka–

Odmena PRO URBIS, MultiComfort House v Dubaji, autori Lukáš Koptara a Lubomír Štulrajter

Cena prof. Lacka 2017/18, Reštart Lubických Kúpeľov, autor Marek Cehula

Odmena PRO DESIGN, Viacúčelová športová hala, Katarína Siváková

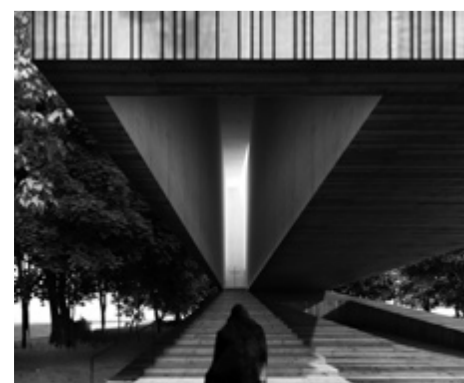
Odmena PRO NATURA, Návštevnícke centrum a archeoskanzen Havránok, autorka Lucia Mušková

Z odovzdávania cien na Spolku architektov Slovenska

Odmena PRO SPIRITU, Farský kostol s pastoračným centrom v Považskej Bystrici, autor Maroš Kostelanský

SLAVOMÍRA FERENČUHOVÁ NA FA

Séria prednášok a seminárov na tému urbánnej imaginácie začala 25. októbra 2018 na FA prednáškou urbánnej sociologičky Slavomíry Ferenčuhovej s názvom *Mestá a adaptácie na dopady klimatickej zmeny*. Vo svojej prednáške sa Slavomíra Ferenčuhová zameriavala na to, čo môže sociológia mesta priniesť do odborných debát o dopadoch klimatickej zmeny najmä na stredoeurópske mestá, ale aj na možnosti miest adaptovať sa na tieto zmeny. Islo najmä o to ako sociologické skúmanie pomáha porozumieť širšiemu kultúrnemu kontextu, v ktorom mestá a obce na zmeny reagujú alebo nereagujú. Prednáška sa zároveň venovala ústrednému problému mestských adaptácií na klimatickú zmenu, a to najmä napätiu medzi súkromným a verejným záujmom. Nasledujúci deň 26. októbra 2018 na prednášku nadväzoval seminár, kde sa študenti a účastníci venovali spoločnému skúmaniu, mapovaniu a diskutovaniu o téme verejnej diskusie o klimatických zmenách a o adaptácii miest na konkrétnych strategických dokumentoch Bratislavy. Súčasťou semináru bola i diskusia o tom, ako analyzovať textové materiály a z akých hľadísk k nim pristupuje sociológia. Seminár sa zamerával aj na zasadenie dokumentov do historického kontextu a do širšieho príbehu plánovania miest v Československu v 20. storočí. Podujatie bolo pripravené v spolupráci s občianskym združením Transit a v spolupráci s Oddelením architektúry HÚ SAV a Fakultou architektúry STU.

—red. upr. podľa <http://ix.sk/jX7C6>,
Foto z prednášky Matej Kováč—

Slavomíra Ferenčuhová pôsobí v Sociologickom ústave Akadémie vied ČR, v.i. v Prahe. V rokoch 2008–2018 prednášala na Katedre sociológie Masarykovej univerzity v Brne. S kolegyňami Barbarou Vackovou a Lucií Galčanovou tu v roku 2007 založila tradíciu biennialnej brnianskej česko-slovenskej „Konferencie medziodborových štúdií mesta“. Jej výskum spadá do oblasti sociológie mesta: na príklade konceptov rozvoja mesta Brna medzi rokmi 1951 a 2007 skúmala premeny myšlienok a ideálov aplikovaných v plánovaní miest v Českej republike (a Československu) v období socializmu a po roku 1989. V rokoch 2012–13 pracovala na post-doktorském projekte venovanom histórii sociologického výskumu a teórie mesta v 20. a na začiatku 21. storočia. Zapojila sa do kritických medzinárodných debát o výskume post-socialistických miest. Podieľala sa editovaním šiestich tematických čísel časopisov zameraných na spoločenskovedný výskum mesta (Sociální studia, Sociologický časopis či Lidé města) a publikovala napríklad v časopisoch International Journal of Urban and Regional Research, Geography Compass alebo Eurasian Geography and Economics. Je autorkou dvoch monografií: *Meno, mesto, vec* (MUNI Press 2011) a *Sociologie města 20. a 21. století* (SLON 2013). Aktuálne sa s kolegami v SOÚ AV ČR venuje novému projektu *Lokální reakce na změnu klimatu v České republice sociologickou perspektivou* (Grantová agentura ČR 2017–2019).

Slavomíra Ferenčuhová

arch. Michal Bagár

PREZENTÁCIA PUBLIKÁCIE ZNAKOVOSŤ V ARCHITEKTÚRE

Nedávno bola preložená a vydaná publikácia Christiana Norberga-Schulza **Znakovosť v architektúre**, kde svojimi komentármi prispela kunsthistorička prof. Luba Fašangová. Knihu preložila dcéra pani Fašangovej, Dana Viskupičová, a prof. Fašangová poskytla preklad odborných gescií. Grafický dizajn publikácie navrhol Karol Rossmány. Publikáciu podporil Fond na podporu umenia.

Preklad publikácie ako i komentáre prof. PhDr. Luby Fašangovej, CSC., vložené k jednotlivým kapitolám, prinášajú nielen poznanie osobných autorkiných názorov a nové pohľady na dejiny architektúry. Autorka komentárov a odborného prekladu Lubomíra Fašangová je kunsthistorička a dlhoročná pedagogička dejín umenia a architektúry vyššie päťdesiat rokov. Pôsobila aj na Fakulte architektúry STU ako pedagogička, jej prednášky prispeli ku kvalitnému základu v dejinách umenia a architektúry, ktoré získali stovky študentov. Na pôde Fakulty architektúry v študovni Knižnice FA STU 8. novembra 2018 poobede sa uskutočnila prezentácia tejto publikácie. Prezentáciu otvorila doc. Nada Hrašková a na pôde FA STU prof. Fašangová privítal dekan FA STU prof. Pavel Gregor. Podujatie sa uskutočnilo za výdatnej účasti mnohých bývalých študentov, kolegov a osobných priateľov prof. Fašangovej. Bývalí študenti, dnes už stredná až staršia generácia architektov a ostatní hostia sa tešili na stretnutie s pani profesorkou a mali možnosť stráviť s ňou pár príjemných chvíľ aj na neverejnom pokračovaní stretnutia, ktoré bolo dojemné, milé a plné spomienok. Tešíme sa na myšlienky Christiana Norberga-Schulza, podané s osobnými komentármi z uhla dlhoročnej zanietennej pedagogičky dejín umenia a architektúry.

Dielo významného nórskeho historika a teoretika architektúry Christiana Norberga-Schulza (1926–2000) je známe v architektonických kruhoch aj na Slovensku. Vyštudoval na ETH

v Zürichu u Siegfrieda Giedea a po skončení štúdia sa vrátil do Nórska, kde založil nórsku pobočku CIAM¹. Bol tiež dekanom Inštitútu architektúry na univerzite v Osle. Napriek tomu, že bol vyštudovaným architektom, ktoré architektúru aj navrhoval, pre modernú architektúru je nesmierne významné jeho teoretické a historiografické dielo. V oblasti teórie architektúry sa jeho záujem posunul spočiatku od analytických a psychologických teórií k fenomenológii miesta. Patrí medzi prvých teoretikov, ktorí využili fenomenológiu a ontologické myslenie Martina Heideggera v oblasti architektúry. Vo svojej teoretickej práci využíva lingvistiku, psychológiu gestalt a fenomenológiu. Tvrdil, že: „*Dnešní architekti potřebují teorii, protože se už nemůžou opírat o tradici. V minulosti architekt pracoval vždy v rámci tradicie, která mu hovorila čo robíť a ako to robíť. V modernej dobe už táto opora neexistuje, preto musíme svoje témy premýšľať.*“ Vo svojej najznámejšej knihe *Genius Loci* napísanej v sedemdesiatych rokoch 20. storočia poodhaľuje podmienky a príčiny umiestnenia, vzniku a podôb miest na základe celého systému okolností, ktoré sprevádzajú storočný vývoj organizmu miest. Nevyhýba sa pritom ani filozofickým a etickým otázkam, ktoré sú s ľudskými sídlami späté. Vlastné teoretické východiská dokazuje na analýze Ríma, Prahy a Chartúmu. Známe sú aj jeho knihy *Zámery v architektúre*, *K fenomenológii architektúry*, *Principy modernej architektúry*, *Koncept bývania* a i.

—Text a foto ID—

1. Moderný kongres medzinárodnej architektúry CIAM - Congrès International d'Architecture Moderne (1928–59) založený vo Švajčiarsku na popud pokrokového zmyslajúcich architektov.

prof. Lubomíra Fašangová

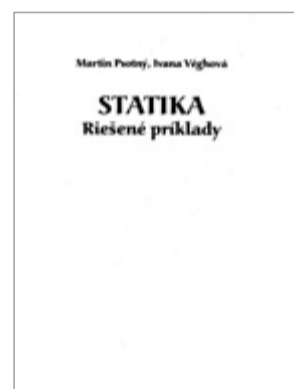
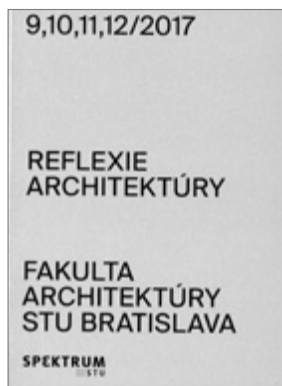
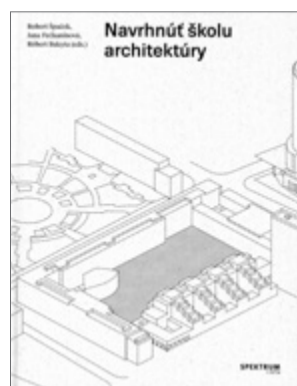
arch. Peter Szalay

arch. Karol Rossmány a prof. Pavel Gregor

VÝBER Z NOVINIEK V KNIŽNICI FA STU

- ŠPAČEK, R. – FEČKANINOVÁ, J. – BAKYTA, R. (eds.): Navrhnutí školy architektúry. Spektrum STU, Bratislava: 2018
- MORAVČÍKOVÁ, H. – BARTOŠOVÁ, N. – JANÁK, M. (eds.): Reflexie architektúry 9, 10, 11, 12/2017. Spektrum STU, Bratislava: 2018
- JELENČÍK, B.: Úvod do štúdia dizajnu... alebo stručná príručka prežitia na Ústave dizajnu FA STU. Spektrum STU, Bratislava: 2018
- NORBERG-SCHULTZ, CH.: Znakovosť v architektúre s komentármi Luby Fašangovej. Bratislava: 2018
- KRÁL, P.: Čierne ovce umenia. Slovenská výtvarná únia, Bratislava: 2018
- PSOTNÝ, M. – VÉGHOVÁ, I.: Riešenie aktuálnych problémov obalových konštrukcií budov: Zborník z 25. odbornej konferencie. Bratislava, SR, 11. 4. 2018 1. vyd. BB Print, Bratislava: 2018
- PUCHLA, J. – SEPIOL, J. – ARCZYŃSKA, M. – MALKOWSKI, T. – MOZGA-GÓRECKA, M.: Statika: Riešené príklady. Vydavateľstvo Spektrum STU, Bratislava: 2017
- UMELKA – všetko najlepšie k narodeninám: 90. výročie prvého domu umenia na Slovensku. Slovenská výtvarná únia, Bratislava: 2017
- Form Follows Freedom: Architecture for Culture in Poland 2000+. International Cultural Centre, Krakov: 2015

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 26, 2018/2019, #3 november
Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava
ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková
KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178
E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk
DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová, MDes.
FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,
Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU
ISSN 1337-2475
REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY